

At forstå arkitektur

Køn, rum og arkitektur sammenfattes tværfagligt i relation til især kvinders livsvilkår

Jane Rendell, Barbara Penner
& Iain Borden (ed.)
Gender Space Architecture
An interdisciplinary introduction.
The Architect Series, Routledge,
London & New York, 2000.

Af Betty Vang.
Gender Space Architecture er en
antologi bestående af 39 artikler. Da
jeg gennemlæste bogens indholds-
fortegnelse, var min første tanke:
Jamen, det er jo artikler, som alle
har været publiceret før. Hvorfor

lave en sådan antologi, hvis ældste
artikel er fra Virginia Wolfs *A Room
of One's Own*? Nysgerrigheden blev
lidt skærpet. Hvad var formålet med
denne bog?

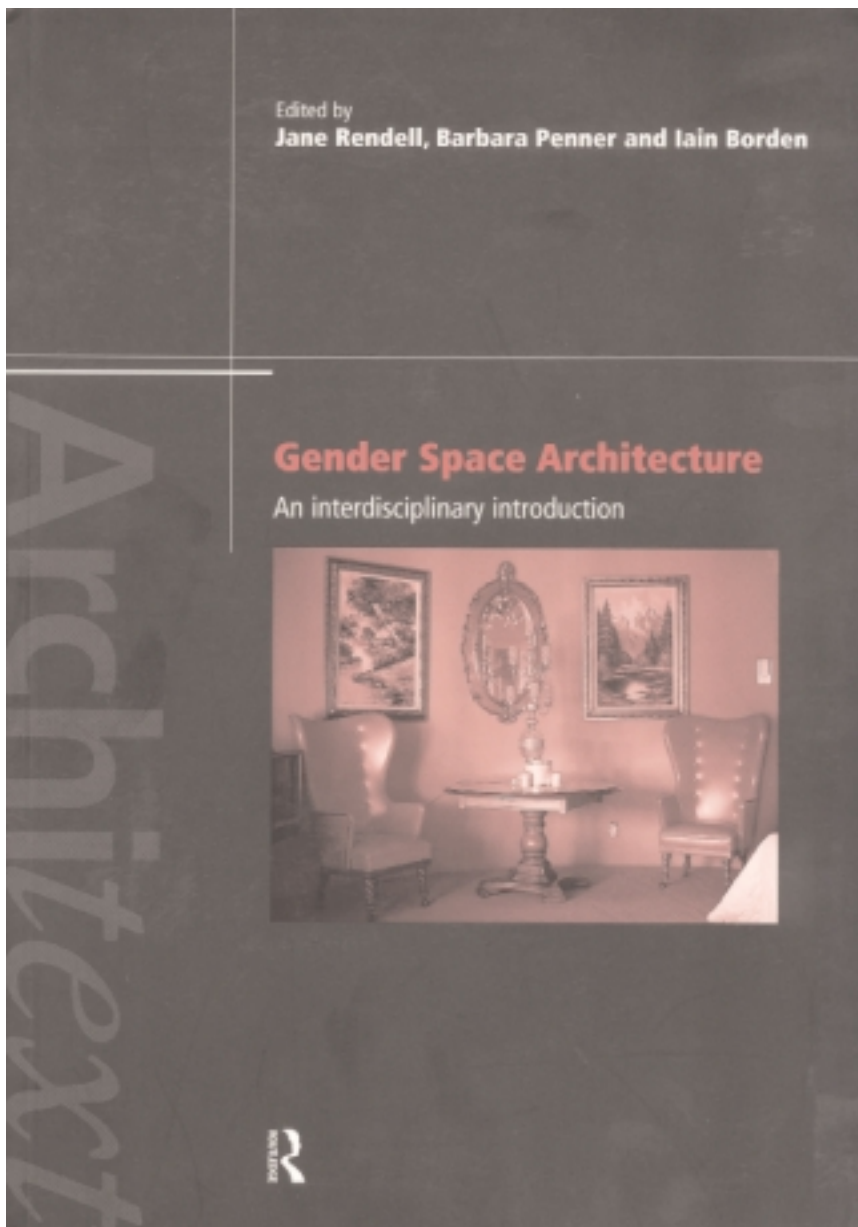
Ifølge redaktørerne er antologien
det første eksempel på en bog inden
for emneområdet køn og arkitektur,
som tværfagligt sammenfatter de
mest kendte tekster om køn, rum og
arkitektur, hentet fra kunsthistorie,
antropologi, kulturstudier, kønsstu-
dier, arkitektur og bygeografi. Her-
med gives bogen den brede tolk-
ningsramme og kontekstualisering,
som er nødvendig for at forstå arki-
tektur. Og i særdeleshed for at forstå
arkitektur i relation til køn.

Bogen begrænser sig til køn og
arkitektur i vor vestlige verden, og
hovedparten af artiklerne omhand-
ler det kvindelige køn i relation til
rum og arkitektur. Redaktørerne er
klar over denne skævhed, men bogen
afspejler herved også kønsforskningens
historiske udvikling.

I forordet påpeger redaktørerne
nødvendigheden af, at arkitektur
forstås i en kontekst - i sammen-
hæng med et samfunds produktion,
konsumtion, repræsentation og for-
tolkning. Bogen er med sine tre dele
bygget op over en sådan kontekstfor-
ståelse.

Kønsrelationer og rum

I bogens første del 'Gender' præsen-
teres en række tekster med hovedli-
nierne og nøglebegreberne i kvinde-
og kønsstudier og kønsforskningens
teoriretninger for læseren. Og det på
en sådan måde, at teksterne både
giver en oversigt over kvinde- og
kønsforskningens historie og indsigt
i kønnes - især kvinders - livsvil-
kår i relation til rum og arkitektur

og i kulturelle repræsentationer af køn.

Det gøres med tekster af Virginia Wolf og Simone de Beauvoir, som begge var vigtige inspirationskilder for den nye kvindebevægelse i 1970'erne. Af Betty Friedan, som i 1963 skrev om kvinders liv i de amerikanske forstæder og om "problemet uden navn". Andre artikler af bl.a. Audre Lorde, Nancy Chodorow, Joan Wallach Scott, Harry Brod og Judith Butler påpeger betydningen af såvel køn som andre kulturelle repræsentationer end køn, såsom alder, klasse, race og seksualitet. Repræsentationer som sammen med køn alle har betydning for menneskets livsvilkår i relation til rum og arkitektur.

Bogens anden del 'Gender Space' stiller læseren over for en række artikler, skrevet af antropologer, arkitekter, geografer, kunsthistori-

kere og sociologer. Geografen Doreen Massey samt antropologerne Shirley Ardener og Daphne Spain skriver om kønsrelationernes - også kaldet for kønsstrukturernes - betydning for produktionen af rum og omvendt, hvordan produktionen af rum virker tilbage på kønsrelationerne.

Sociologen Elizabeth Wilson skriver om kvinders relation til byen, og arkitekten Meaghan Morris skriver tankevækkende om kvinders relation til shopping centre. Endelig skriver repræsentanter fra film- kunst- og litteraturvidenskaberne om køn som visuelle repræsentationer - om at se og blive set i rum. Forfatterne er bl.a. Griselda Pollock, bell hooks og Elizabeth Grosz.

Symbolsprog

Antologiens tredje og sidste del 'Gender Space Architecture' består af artikler om arkitekturens praksis.

Artiklerne handler både om de kvindelige arkitekter, som ønsker at arbejde kønsneutral, og om dem, der fremhæver kvinder som særligt med en deraf følgende specifik, kvindelig arkitektur. Samt om at arbejde med kvinder som bygherre.

Det interessante ved disse artikler i bogens tredje del er, at de næppe kunne været skrevet uden den viden om og forståelse af køn, som artiklerne i bogens første og anden del omhandler. Diane Agrests artikel 'Architecture from Without: Body, Logic and Sex' er et eksempel herpå. Arkitektur er et symbolsprog, som vi både taler gennem og formes af. Som hun afslutningsvis skriver i sin artikel: "I am spoken through the city, through architecture, and the city is read through me".

Bogen illustrerer således på fornemste vis, hvordan teori og praksis hænger sammen. Hvordan arkitektur og rum er formet af kønsrelationer og kønsforståelser. Og sidst, men ikke mindst, hvordan kønsforskningens teorier og kritiske analyser kan bruges til at forstå arkitektur og menneskers brug af rum.

Vi lever i en tid, hvor *mainstreaming*-indarbejdelsen af ligestilling mellem kvinder og mænd - har høj prioritet på såvel den nationale som den internationale politiske dagsorden. *Gender Space Architecture* er i den forbindelse særdeles relevant læsning for arkitekter og andre faggrupper, som arbejder med arkitektur og planlægningen af rum.

Betty Vang, arkitekt m.a.a. er byplanforsker og kønsforsker.